

DOI: 10.26104/NNTIK.2022.64.95.055

Тыныбекова Ч.А.

АНГЛИС ТИЛИ САБАГЫНДА ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН КОЛДОНУУ

Тыныбекова Ч.А.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЗАНЯТИЯХ
АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Ch. Tynbekova

USE OF WEB-QUEST TECHNOLOGY IN ENGLISH LESSONS

УДК: 890:370/5

Бул макала англис тилин окутууда инновациялык технологияларды колдонуунун ролу жөнүндө жазылган. Жаңы технологияларын издөө заманбап адистин жалпы маданий компетенциясынын концепциясында өз алдынча билим алуунун ролунун өсүп жаткандыгы менен шартталган. Анткени заманбап педагогикалык технологиялар студенттердин өз алдынча билим алууга жардам берет. Окулган технологиялардын маанилүүлүгү студенттер менен жекече өз алдынча иштөөгө убакыттын көбөйүшү менен айкындалат. Ошондой эле белгилүү бир тематикалык бөлүмдү изилдөө менен катар кошумча жалпы маданий билим берүү мүмкүнчүлүгү да каралат. Алар студенттердин активдүү таанып билүү активдүүлүгүн өнүктүрүүгө жардам берет. Макалада маалыматтык-коммуникациялык технологияларды аныктоонун негизги ыкмалары, анын артыкчылыктары жана кемчиликтери, технологияны ишке ашырууда пайда болгон техникалык кыйынчылыктар берилген. Англис тилин үйрөнүүдө көмөктөшүүчү интернет-технологиялардын жана программалардын мисалдары келтирилген. Веб-квест методологиясынын тапшырмаларын аткаруунун варианттары сунушталат.

Негизги сөздөр: англис тили, студенттер, веб-квест технологиялар, инновациялар, компетенциялар, окутуучулар.

В данной статье рассматриваются роль использования инновационных технологий на занятиях по английскому языку. Поиск новых технологий к обучению обусловлен возрастающей ролью самообразования в концепции общекультурных компетенций современного специалиста. Так как современные педагогические технологии помогают развивать у студентов навыки самостоятельного обучения. Важность изучаемых технологий обнаруживается в увеличении времени на индивидуально-самостоятельную работу со студентами. А также возможности давать дополнительные общекультурные знания параллельно с изучением определенного тематического раздел. Они помогают развивать у студентов активную познавательную деятельность. В статье показаны основные подходы к определению информационно-коммуникационных технологий даны ее достоинства и недостатки, трудности технического характера, возникающие при реализации технологии. Приведены примеры Интернет-технологий и программ способствующие интенсификации изучения английского языка. Предложены варианты проведения заданиями веб-квест-методики.

Ключевые слова: английский язык, студенты, веб-квест технологии, инновации, компетенции, преподаватели.

This article discusses the role of using innovative technologies in English classes. The search for new technologies for learning is due to the growing role of self-education in the concept of general cultural competencies of a modern specialist. Since modern pedagogical technologies help to develop students' skills of

independent learning. The importance of the studied technologies is revealed in the increase in time for individual independent work with students. As well as the opportunity to give additional general cultural knowledge in parallel with the study of a specific thematic section. They help students develop active cognitive activity. The article shows the main approaches to the definition of information and communication technologies, its advantages and disadvantages, technical difficulties that arise in the implementation of technology are given. Examples of Internet technologies and programs that contribute to the intensification of the study of the English language are given. Options for carrying out tasks of the web quest methodology are proposed.

Key words: english, students, web quest technologies, innovations, competencies, teachers.

Жогорку окуу жайларында кесиптик билим берүүнү өнүктүрүүнүн шартында аудиториялык сааттардын санын кыскартуу жана студенттердин өз алдынча иштөөсүнө бөлүнгөн сааттарды көбөйтүү тенденциясы байкалууда. Ушуга байланыштуу мурда окуу процессинде окутуучу маалыматтын негизги булагы катары кабыл алынган. Ал эми бүгүнкү күндө анын ролу болочок адистердин тарбиялык жана өзүн-өзү тарбиялоо ишмердүүлүгүнүн уюштуруучусу жана жетекчиси катары көрсөтүлөт. Башкача айтканда эксперти жана кеңешчиси катары толугураак мүнөздөөгө болот. Мындай өзгөрүүлөр болочоктогу адистерди окуунун алкагында кесиптик даярдоо процессин оптималдаштырууга мүмкүндүк берген жогорку окуу жайлары катары эсептелинет. Анткени окуу процессине инновациялык, эффективдүү технологиялардын, билим берүүнүн формаларынын жана каражаттарынын пайда болушу да түрткү берет. Болочок адистерди даярдоодо инновациялык технологиялардын өнүгүүсү жана эффективдүүлүгү алардын көп функционалдуулугу менен далилденет. Ошондуктан инновациялык педагогикалык технологиялар билим берүү процессинде төмөнкүдөй функцияларды аткарат:

- маалыматтык;
- калыптандыруучу;
- түрткү берүүчү;
- системалаштыруу;
- контролдоо.

Андан башка инновациялык технологиялар жана окутуу методдору төмөнкү максаттарга жетишүүгө мүмкүндүк берет: окуу материалын

кабыл алуунун жеткиликтүүлүгү; билимди системалаштыруу; студенттердин чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрүү; өз алдынча билим алуу; психологиялык тоскоолдукту алып салуу (байланышуудан коркуу, ката кетириүү); окуу материалын түшүнүү, үйрөнгөн материалды талдоо [1, 100-б.]. Ал эми жогорку окуу жайларында англис тилин окутууда эффективдүү инновациялык педагогикалык технологияларга изилдөөчүлөр көбүнчө дистанттык окутууга көңүл бурушат. Алар негизинен Skype, Viber, WhatsApp, e-mail, Internet чатты камтыйт. Андан башка компьютердик окуу куралдары (электрондук окуу куралдары, окуу китептери, виртуалдык китепканалардын булактары, билим берүү порталдары ж.б.), мультимедиялык окуу ресурстары, окутуу жана тесттик маалыматтык технологияларын да түзөт [2, 260-б.]. Изилдөөчүлөрдүн айтымында, ЖОЖдо англис тилин окутуунун натыйжалуулугунун эффективдүүлүгү окуу процессинде электрондук окуу куралдарын кеңири колдонуу аркылуу жетишилди. Бул каражаттар офлайн жана онлайн окутууда да кеңири колдонулат.

Англис тили сабагында электрондук окуу куралдары окуу процессинде колдонулушу төмөнкүлөргө өбөлгө түзөт:

- студенттердин билимди жакшы өздөштүрүүсүнө;

- тапшырмалардын жана өз алдынча иштердин ар кандай түрлөрүн (ыңгайлаштырылган жана анык үн тексттеринин негизинде угуу көндүмдөрүн, моно-логдук жана диалогдук кепти кайра жаратуу жөндөмдүүлүгүн, тексттерди которуу жана жалпылоо көндүмдөрүн) калыптандыруу жана өнүктүрүү. Интернеттен жана локалдык тармактардан алынган материалдардан;

- сабактын маалыматтуулугун жана визуалдуулугун жогорулатуу;

- студенттердин активдүү жана пассивдүү сөздүктөрүн кеңейтүү, тигил же бул өлкөнүн маданиятын чагылдырган заманбап англис тилинин лексикасы менен таанышуу, анын саясий жана коомдук түзүлүшүн;

- болочок адистердин чыгармачылык ишмердүүлүгүн калыптандыруу, анын активдүүлүгүн өнүктүрүү;

- студенттердин таанып-билүү иш-аракетинин мотивациясын калыптандыруу, интерактивдүү баарлашууда чет тилин колдонуу зарылчылыгын;

- студенттердин өз алдынча иштөө мотивациясын күчөтүү;

- студенттердин ишмердүүлүгүн индивидуалдаштыруунун жана дифференциациялоонун деңгээлин жогорулатуу.

Азыркы этапта адам жашоосунун дээрлик бардык чөйрөсүндө колдонулуп жаткан маалыматтык

технологиялардын алдыңкы орунда интернет болуп саналат. Интернет-ресурстар эл аралык байланышты ишке ашыруунун бир катар кошумча каражаттарын гана камсыз кылбастан, билим берүү тармагында жаңы мүмкүнчүлүктөрдү да берет [3, 235-б.].

Бул технологиянын алкагында билим берүү системасы маалыматтык сайттарды жана порталдарды, электрондук жабдууларды билим берүү программаларында маалымат алуусун көп колдонушат. Андан башка электрондук почта, онлайн конференциялар жана видеосабактар аркылуу башкаруу мүмкүнчүлүгүн да түзөт.

Азыркы учурда бүт дүйнө интернет маалымат тармагы менен камтылган. Ал дүйнөнүн 150дөн ашык өлкөлөрүндөгү он миллиондогон абоненттерди бириктирет. Анын таралышы ай сайын 7-10% өсүп жатат [4, 210-б.].

Глобалдык интернет дүйнөнүн каалаган жеринде жайгашкан ар кандай керектүү билим берүү маалыматын алуу үчүн шарттарды түзөт. Билим берүү процессинин катышуучуларынын интерактивдүү өз ара аракеттенүүсү, студенттердин өз алдынча ишмердүүлүгүн өнүктүрүүгө, алардын окуу жетишкендиктерин аралыктан окутууга көмөктөшөт. Интернет-билим берүү технологиясын ишке киргизүү маалыматтын, фактынын, билимдин булагы гана болбостон, студенттерге маалымат берүүчү, окутуу процессин түшүнүүгө жардам берген окутуучу-технологдун ролун калыптандырууга өбөлгө түзөт. Интернетти колдонуу менен чет тилин үйрөнүүдө бир катар дидактикалык милдеттерди чечүүгө болот: студенттердин окуу жана жазуу көндүмдөрүн жана аларды калыптандыруу, сөз байлыгын толуктоо. Интернет баарлашуу жана угуу көндүмдөрүн калыптандырууга, лексиканы жана грамматиканы үйрөтүүгө жардам берип, чет тилин өздөштүрүүгө түрткү берет.

Мындан тышкары, интернет технологияларды колдонуу болочоктогу адистин билимин кеңейтүүгө, чет мамлекеттердеги кесиптештери менен ишкердик байланыштарды түзүүгө жана баарлашуу мүмкүндүк берет ж.б.

Ошол себептен билим берүү интернет ресурстары төмөнкүлөргө мүмкүндүк берет:

- изилденип жаткан темалар үчүн текстти, графиканы, фото, аудио жана видео материалдарды тандоо;

- чет тилин үйрөнүүнүн актуалдуу маселелерин топтордо талкуулоону уюштуруу;

- эне тилинде сүйлөгөндөрдүн (ар кандай социалдык топтордун өкүлдөрүнүн) оозеки жана жазма сөзүнө лингвистикалык талдоо жүргүзүү.

Интернетти колдонуу окуу жайларында «ачык окутуу технологиясын» калыптандырууга көмөктө-

шүп, ал сапаттык жактан жаңы маалыматтык-билим берүү мейкиндигин түзүүгө жардам берет.

Практика көрсөткөндөй, интернет технологиялар ЖОЖдун студенттерине чет тилин окутуу процессин уюштурууну өзгөртүп, алардын системалуу ой жүгүртүүсүн калыптандырат. Окуу процессин индивидуалдаштырууга салым кошууга жана принципалдуу жаңы когнитивдик каражаттарга кайрылууга мүмкүндүк берет. Туура уюштуруу жана ылайыктуу методология менен Интернет-технологияларды колдонуу билим берүү процессин жаңы идеяларга жана билим булактарына көбүрөөк ачык кылат.

Биздин пикирибиз боюнча инновациялык технологияларды ишке ашыруу үчүн чет тили мугалими, маалыматтык компетенттүүлүккө ээ болушу керек. Башкача айтканда, бул нерсени ишке ашыруу үчүн окутуучу өзү белгилүү бир тармакта зарыл болгон профессионалдык жактан аныкталган маалыматты алуу, иштетүү, сактоо жана берүү деңгээлин камсыз кылуучу компьютердик билимдерге ээ болуш керек. Ал өзү жаңы маалыматтык технологияларды өздөштүрүүгө кызыгуу көрсөтүп, жок дегенде колдонуучу деңгээлинде компьютерге ээ болуусу зарыл. Ош мамлекеттик университетинде чет тилдерин окутуу процесси, биздин изилдөөлөр көрсөткөндөй, өнүгүп бараткандыктан, мугалимдер бул жаатта белгилүү бир натыйжаларга жетишип, кесиптештери менен тажрыйба бөлүшүп, алардын жолун жеңилдетип турушу керек. Мындай шарттарда окуу программаларын жана материалдарды пайдалануу боюнча сунуштарды алмашуусу зарыл.

Биздин окутуу тажрыйбабыз көрсөткөндөй интернет-технологияларды колдонуу менен сабакка даярдануу, мугалимдин кылдат даярдыгын, олуттуу ички мотивациясын талап кылат. Ошол эле учурда мындай жаңы технологияларды окуу жайдын башчылыгы колдоосу абдан маанилүү. Англис тили сабагында интернет-технологияларды колдонуу маалыматтык ресурстарды жана окуу тексттерин, көнүгүүлөрдү бир блокко системалаштыруу зарылдыгын жаратты. Көптөгөн интерактивдүү иш-аракеттер, жуптарда, чакан топтордо иштөө; "мээ чабуулу", талкуулардын ар кандай түрлөрү; бизнес презентация, экономика дүйнөсүндөгү эң маанилүү окуяларды чагылдырган анык макалалардын аннотациясы; көркөм темада дилбаян жазуу жана англис тилинде өз ырларынын тексти – мунун баары студенттердин ички чыгармачылык потенциалын ачып көрсөтөт. Андан башка алардын өз оюн билдирүүсүнө жана келечектеги кесибинин өзгөчөлүктөрүн жакшыраак түшүнүүгө жардам берет.

Ошондуктан, Бизнес жана менеджмент факультетинин студенттери үчүн англис тили

сабагында жаңы маалыматтык технологияларды колдонуу алардын жогорку окуу жайларда билим берүүнүн экинчи этабында жүргүзүлгөн адистик боюнча оригиналдуу адабияттарды окуу жана түшүнүү боюнча негизги көндүмдөрүн чагылдырат. Алар студенттерди конкреттүү лексика менен тааныштырууга, анын өздөштүрүүсүн жана кеп ишмердүүлүгүндө колдонулушун камсыз кылууга мүмкүнчүлүк берет. Студенттерди адистик боюнча оригиналдуу адабияттарды окууга жана түшүнүүгө даярдоо, ошону менен айрым коммуникативдик кырдаалдарда жана программада каралган предметтин алкагында чет тилдик баарлашуу көндүмдөрүн өнүктүрүүсү да зарыл. Азыркы учурда мугалимдин милдети студенттерди заманбап билимдер менен куралдандыруу гана эмес, бул билимди өз алдынча алууга, мурда изилденгендердин негизинде өздөштүрүүсүнө үйрөтүү. Бул максаттарга жетүү үчүн WebQuest технологиясы колдонулат, ал мектепте да, университетте да окутуу практикасында колдонулат. Мугалимдер, лекторлор жана методисттер бул технологияны ар кайсы тараптан изилдеп жатышат. Ошентип, О.Ю. Пестретцова мектептеги чет тили сабагында билим берүүчү веб-квестти (веб-квест) ролдук оюндун элементтери менен көйгөйлүү тапшырма катары колдонот, бул үчүн Интернеттин маалымат ресурстары колдонулат [5, 212-б.]. А.В.Исаева студенттердин өз алдынча иштерин уюштуруунун бир формасы катары веб-квестти колдонууну изилдейт [6, 50-б.]. Ж.И. Садовская веб-квест технологиясын студенттердин мотивациялык активдүүлүгүн жогорулатуу ыкмасы катары колдонот. [7, 165-б.]. Ал эми А.А. Драгунова аудиторияда колдоно турган көнүгүүлөрдү, ошондой эле веб-квест менен иштөөнү уюштурууга боло турган темалардын мисалдарын келтирет. [8, 61-б.]. Студенттерди веб-квест менен иштөөдө калыптанган жана өнүктүрүлгөн көндүмдөрүн жана жөндөмдөрүн аныктайт. «Веб-квест – бул интернет жана башка маалымат каражаттары аркылуу студенттерди кызыктуу издөө аракети пландаштырылган дидактикалык структура». Г.А. Воробьев веб-квесттерди билим берүү долбоорлорунун өзүнчө категориясы катары квалификациялайт – веб долбоорлор [9, 60-б.]. Веб-квест (веб-квест) – бул тапшырмаларды коюу аркылуу материалды берүүнүн белгилүү бир формасы жана студенттер ар кандай интернет сайттарынан тапшырмалардын чечилишин же суроолорго жооп алышат. Биринчи жолу веб-квесттердин методикасы 1995-жылы америкалык Берни Додж жана австралиялык Том Марч тарабынан сунушталган. Б.Додждун айтымында, веб-квесттин структурасы төмөнкүлөргө бөлүнүп кетет: [10, 60-б.].

- кириш сөз - катышуучулардын негизги ролдорунун сүрөттөлүшү же квесттин сценарийи, алдын

ала иш планы, квест тапшырмаларына анализ жүргүзүү;

- тапшырма - көйгөйлүү маселелерди чечүү, акыркы жыйынтыкты чыгаруу;

- ресурстар – маалымат ресурстарынын тизмеси;

- иш планы - тапшырманы өз алдынча этабы менен ар бир катышуучусу аткаруусу зарыл;

- баалоо – веб-квестти баалоо критерийлерин жана параметрлерин сыпаттоо;

- корутунду - веб-квестте иштөөдө катышуучулар ала турган тажрыйбаны жыйынтыктоочу бөлүм .

Веб-квесттин жыйынтыгы изилденүүчү материалга жараша оозеки баяндама, эссе ж.б. түрүндө берилиши мүмкүн. Бул иштин натыйжасы жумуштун жүрүшүндө алынган материалдардан (тексттер, сүрөттөр, графикалар, видеоклиптер, үн материалдары) түзүлгөн темадагы сиздин жеке мультимедиялык веб-беттериңиз жана веб-сайттарыңыз болушу мүмкүн. Бул барактар окуу жайдын сайтында жайгаштырылышы мүмкүн. Иштин натыйжасы Microsoft Power Point программасында же башка форматта электрондук мультимедиялык презентациялар болушу мүмкүн. Аларды университеттин веб-сайтында же факультеттин билим берүү тармагында жайгаштырууга болот.

Ошондой эле интернеттен алынган материалдардын негизинде веб-квесттердин жыйынтыктарын басма түрүндө (брошюралар, студенттердин жашоосундагы маалыматтарды) жарыялоого болот. Веб-квесттин үстүндө иштөө көйгөйлүү маселени чечүүгө же ар түрдүү кырдаалды түзүүдөн башталып, студентти мотивациялоого, анын бул проблемага кызыгуусун ойготууга тийиш. Сунушталган темалар киргенден кийин студенттерге окутуучу тарабынан тапшырмаларга жараша жана студенттин деңгээлин эске алуу менен түзүлө турган милдеттер сунушталат. Тапшырмаларды аткаруу боюнча ишти уюштуруу үчүн мугалим басылган булактарга, ошондой эле Интернеттеги маалыматтарга шилтеме жасоосу керек. Мунун баары керектүү маалыматты максаттуу издөөнү камсыз кылат. Веб-квест ошондой эле издөө ишинин натыйжаларын слайддар, веб-баракчалар, Word документи же башка электрондук, басма же оозеки түрдө көрсөтүүнү камтыйт. Веб-квестин аягында студенттер өз иштерин сын көз менен талдап, аны баалоого, ошондой эле башкалардын ишин баалоого мүмкүнчүлүк алышат.

Окутуучу өз кезегинде студенттерди изденүү иштерине баа бере алат. Веб-квест боюнча иштөө процессинде студент билимге жетишүүнүн борбору болуп саналат. Мугалим алар үчүн билимдин негизги булагы болбой калат. Алган билимди эффективдүү өздөштүрүүгө, багыт берүүчү жана жардам берүүчү инсан катары каралат. Ал тапшырмаларды түзүп, Интернеттен булактарды жана шилтемелерди издейт.

Жыйынтыктап айтканда, окуу процессинде веб-квестти колдонуу болочоктогу адистин маалыматтык компетенттүүлүгүн жогорулатат, бул өз кезегинде тез өзгөрүп жаткан маалыматтык коомдо атаандаштыкка жөндөмдүү адис болууга мүмкүнчүлүк түзөрүн белгилей кетүү керек.

Адабияттар:

1. Живокина М.А., Проценко Е.А. Английский язык. Практический курс иностранного языка: учеб. пос. - Воронеж, 2013. - Ч.1. - 112 с.
2. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle: учеб. пос. - Харьков, ХНАГХ, 2009. - 2-е изд. исп. и допол. - 292с.
3. Сайпидинова Б.А. Студенттердин коммуникациялык компетенттүүлүгүн калыптандыруу. / Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана. - Бишкек, 2020 (10). - С. 234-238
4. Богомоллов А.Н. О разработке виртуальной среды для дистанционного обучения иностранному языку. / Дистанционные образовательные технологии: проблемы, опыт, перспективы развития. - М.: Изд. отдел ФГУ ФИРО, 2008. - С. 209-216.
5. Пестретцова О.Ю. Современные образовательные технологии. Научные исследования. – Новосиб., 2018. - С. 210-215
6. Недбайлик С.Р., Гридин И.А., Спиринов В.А., Исаева В.А. К вопросу о веб-квестах как одном из наиболее эффективных компонентов современной системы непрерывного образования. Право на образование. - М., 2016. - С. 48-54.
7. Садовская Ж.И. Использование современных технологий по немецкому языку. - Молодой ученый, 2018. - С. 161-167.
8. Драгунова А.А. и др. Использование учебного Интернет-ресурса «Веб-квест» на практических занятиях по английскому языку. / Филологические науки. Вопросы теории и практики. - 2013. - № 5-2. - С. 60-62.
9. Воробьев Г.А. Веб-квест технологии в обучении социокультурной компетенции (английский язык, лингвистический вуз): Дисс. - Пятигорск, 2004. - С. 58-63
10. Гордеев К.С. и др. Образовательный веб-квест как педагогическая технология. // Современные научные исследования и инновации. - 2018. - №. 12. - С. 59-64.